

สลากเกษียณ: ทางเลือกการออมเงินของประชาชน

ภูมิพิชญ์ ยาสีห์

วิทยาการเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาประชากรเข้าสู่วัยสูงอายุและมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่มีรายได้น้อยไม่พอเลี้ยงชีพยามเกษียณ โดยที่ปัญหานี้จะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการจัดงบประมาณเพื่อจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุได้เป็นจำนวนมาก ๆ ซึ่งจะเป็นภาระด้านงบประมาณจนไม่สามารถหาแหล่งเงินมาจ่ายได้ แม้ปัจจุบันรัฐบาลมีระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจ่ายให้กับผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ในรูปแบบขั้นบันไดตามอายุตั้งแต่ 600-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และยิ่งต่ำกว่าระดับเส้นความยากจนที่กำหนดโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2566 จำนวน 3,043 บาท/คน/เดือน อีกทั้งแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุที่กำลังเพิ่มมากขึ้นทุกปีและไม่มีเงินออมที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งจะเป็นภาระของรัฐบาลที่ต้องหางบประมาณเพิ่มมากขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต ดังนั้นเรื่องการดูแลประชาชนผู้สูงอายุจะกลายเป็นภาระหนักของรัฐบาลที่จะต้องกันเงินมาใช้ในเรื่องนี้ จนไม่เหลืองบประมาณในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้กระทรวงการคลังจะทำการออกสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณหรือหวยเกษียณ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการออมด้วยเงินรางวัล (Prize-linked savings) เพื่อให้คนไทยมีเงินออมไว้ใช้ในช่วงหลังเกษียณจากการทำงานที่กลายเป็นผู้สูงอายุ โดยจะเปลี่ยนเงินจากการซื้อหวยให้เป็นเงินฝากผ่านการบริหารเงินทุนในกองทุนการออมแห่งชาติ อีกทั้งเงินที่ซื้อหวยดังกล่าวยังสามารถเก็บเป็นเงินออมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งถือเป็นระบบการออมเพื่อเป็นบำเหน็จบำนาญให้กับผู้สูงอายุที่มีความยั่งยืน โดยจะต้องพึงพางบประมาณแผ่นดินให้น้อยที่สุด และจากรายงานการศึกษาปัญหาการพนันในปี 2565 ที่ได้เก็บข้อมูลคนไทยที่อายุ 15 ปีขึ้นไป ในรอบปี 2563-2564 พบว่าคนไทยเล่นการพนันมากถึง 32 ล้านคน มีเงินสะพัด 3.4 แสนล้านบาทต่อปี โดยการพนันหวยได้รับความนิยมมากที่สุด แบ่งเป็นสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน 24.6 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45.4 ของจำนวนคนเล่นหวยทั้งหมด ใช้เงินซื้อเฉลี่ยสูงสุด 575 บาทต่องวด มีเงินหมุนเวียน 139,997 ล้านบาทต่อปี และเป็นหวยได้ดินจำนวน 19.2 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.5 ของคนเล่นหวยทั้งหมด ใช้เงินซื้อเฉลี่ยสูงสุด 899 บาทต่องวด มีเงินหมุนเวียน 149,919 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้คนไทยยังหันไปนิยมเล่นหวยแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะหวยต่างประเทศที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นทุกปี เช่น หวยหุ้น หวยปิงปอง หวยมาเลเซีย หวยลาว หวยฮานอย เป็นต้น จากข้อมูลพบว่ามีคนไทยซื้อหวยดังกล่าวประมาณ 1.35 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.5 ของคนซื้อหวยทั้งหมด ใช้เงินซื้อเฉลี่ยสูงสุด 420 บาทต่องวด มีเงินหมุนเวียน 58,754 ล้านบาทต่อปี จากพฤติกรรมที่คนชอบซื้อหวยเป็นจำนวนมากนี้เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการซื้อหวยของรัฐบาลแล้วนำมาบริหารจัดการให้ได้ผลตอบแทนที่ดีมีเงินรางวัลให้และสะสมเป็นเงินออมยามเกษียณให้กับคนที่ซื้อหวยได้ ดังนั้น กระทรวงการคลังโดยกองทุนการออมแห่งชาติจะเปิดการขายสลากออมทรัพย์

เพื่อการออมเงินในยามเกษียณที่มีสิทธิลุ้นในการถูกรางวัลจากการซื้อสลากนั้นด้วย ซึ่งจะดำเนินการภายใต้โครงการ สลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณที่จะเป็นการส่งเสริมการออมให้กับสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ผู้ประกันตนกับประกันสังคมมาตรา 40 ผู้ประกอบอาชีพอิสระและแรงงานนอกระบบให้มีเงินออมเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในยามเกษียณ โดยขายสลากใบละ 50 บาท มีรางวัลที่ 1 มูลค่ารางวัลละ 1 ล้านบาท จำนวน 5 รางวัล และรางวัลที่ 2 มูลค่ารางวัลละ 1,000 บาท จำนวน 10,000 รางวัล ออกรางวัลทุกวันศุกร์แต่มีการจำกัดการซื้อต่อคนได้สูงสุดไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจำนวนเงินที่ซื้อสลากมาทั้งหมดจะถูกเก็บสะสมไว้เป็นเงินออม และจะได้รับเงินที่ซื้อสลากคืนเมื่อถึงอายุที่กำหนด 60 ปี ส่วนกรณีที่เสียชีวิตก่อนกำหนดเงินซื้อสลากที่สะสมไว้ทั้งหมดจะตกเป็นของทายาท การดำเนินการขายสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณเป็นนโยบายที่ใช้ความชอบในการเสี่ยงโชคของประชาชนเป็นแรงจูงใจในการเก็บออมซึ่งสร้างความสนใจให้กับประชาชนผู้สนใจเป็นอย่างมาก โดยที่กองทุนการออมแห่งชาติจะเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายกองทุนการออมแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการดำเนินโครงการสลากการออมเพื่อเงินออมยามเกษียณต่อไป

การดำเนินการโครงการสลากเกษียณ

สลากเกษียณ คือ การออกสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณที่เป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อการแก้ปัญหาผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ซึ่งในระยะเริ่มต้นโครงการจะมีการขายสลากประมาณ 5 ล้านใบต่องวด หรือต่อสัปดาห์ หรือ 260 ล้านใบต่อปี รวม 52 งวดต่อปี คิดเป็นเงิน 250 ล้านบาทต่องวด หรือ 13,000 ล้านบาทต่อปี โดยมีรูปแบบดำเนินโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. ขยายโอกาสให้ผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 40 ผู้ประกอบอาชีพอิสระและกลุ่มแรงงานนอกระบบมีทางเลือกในการออมแบบสมัครใจเพิ่มมากขึ้น
2. กระตุ้นและเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการออม เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณ
3. ลดภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่อาจจะกลายเป็นคนยากจนในวัยเกษียณอายุ
4. ลดภาระทางการคลังในระยะยาวสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งสามารถลดการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ผู้มีสิทธิซื้อสลาก

1. สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
2. ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
3. ผู้ประกอบอาชีพอิสระและแรงงานนอกระบบที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการออมเงินเพื่อการเกษียณ

รูปแบบการดำเนินโครงการ

1. การออกสลากเริ่มต้นประมาณ 5 ล้านใบต่องวด (ต่อสัปดาห์) หรือ 260 ล้านใบต่อปี โดยกำหนดออกรางวัลทุกวันศุกร์ (รวม 52 งวดต่อปี) ในราคาขายสลากใบละ 50 บาท คิดเป็นเงินรายได้ 250 ล้านบาทต่องวด หรือ 13,000 ล้านบาทต่อปี

2. กำหนดรูปแบบสลากเป็นสลากดิจิทัล (สลากชุดดิจิทัล) โดยผู้ซื้อลงทะเบียนการซื้อและซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ในลักษณะแอปพลิเคชันที่ผูกกับบัญชีธนาคาร ทั้งนี้ จำกัดการซื้อสลากต่อคนได้สูงสุดไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน หรือคนละไม่เกิน 60 ใบต่องวด

3. จำนวนเงินที่ซื้อสลากจะถูกเก็บเป็นเงินสะสมเฉพาะบุคคลโดยจะได้รับเงินที่ซื้อสลากคืนทั้งหมดในรูปแบบเงินบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ สำหรับคนอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปจะมีสิทธิซื้อหวยเกษียณได้คืออายุ 61-70 ปี มีสิทธิซื้อและต้องถือเงินในบัญชีที่ซื้อหวยเกษียณไว้ 10 ปี จึงจะถอนออกมาเป็นเงินสดได้ ทั้งนี้ รัฐบาลจะไม่สมทบเงินให้กับผู้ซื้อสลากและไม่รับประกันผลตอบแทนจากการซื้อสลาก

4. คณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน (ด้านการรับเงินซื้อสลากและเก็บเป็นเงินสะสมให้กับสมาชิกเป็นรายบุคคล) รวมทั้งบริหารจัดการและดูแลข้อมูลสมาชิกที่ซื้อสลาก เช่น การจ่ายเงินรางวัล การคืนเงินให้สมาชิก และการจ่ายเงินให้กับผู้รับผลประโยชน์กรณีสมาชิกเสียชีวิตก่อนกำหนดการรับเงิน

5. คณะอนุกรรมการด้านการลงทุน (แต่งตั้งโดยคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ) ทำหน้าที่กำกับดูแลและบริหารเงินสะสมที่สมาชิกที่ซื้อสลากโดยจะบริหารเงินลงทุนภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎกระทรวงที่จะออกมาในภายหลัง รวมทั้งมุ่งเน้นการลดความผันผวนของมูลค่าเงินลงทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติจะหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุน (Operating fee) ตามมติของคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ

6. การจ่ายเงินคืนเมื่อสมาชิกอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์หรือผู้ที่อายุเกิน 60 ปีตามที่กองทุนกำหนด คณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติจะจ่ายเงินบำนาญผ่านพร้อมเพย์เลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือจ่ายเงินบำนาญให้กับผู้รับผลประโยชน์อื่นผ่านพร้อมเพย์เลขบัตรประจำตัวประชาชนในกรณีสมาชิกเสียชีวิต

การจ่ายเงินรางวัล

1. กรณีถูกรางวัลจะได้รับเมื่อประกาศผลตามวันเวลาที่คณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติกำหนด
2. กำหนดรูปแบบรางวัลต่องวด (1 สัปดาห์) รวมเงินรางวัล 780 ล้านบาทต่อปี ดังนี้ รางวัลที่ 1 จำนวน 1 ล้านบาท มีจำนวน 5 รางวัล รางวัลที่ 2 จำนวน 1,000 บาท มีจำนวน 10,000 รางวัล
3. การออกรางวัลจะดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติร่วมกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
4. การรับเงินรางวัลคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติจะจ่ายเงินรางวัลให้กับผู้ถูกรางวัลผ่านบัญชีพร้อมเพย์ตามหมายเลขบัตรประชาชนไม่เกินวันถัดไป

การใช้งบประมาณ

1. โครงการสลากออมทรัพย์ฯ ในปีแรกใช้งบประมาณ 830 ล้านบาท ประกอบด้วย
 - (1) เงินรางวัลจำนวน 780 ล้านบาทต่อปี
 - (2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ระบบ Clearing และระบบงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 20 ล้านบาท
 - (3) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบทะเบียนสมาชิก บุคลากร และระบบงานเพิ่มเติม จำนวน 30 ล้านบาท

2. ขอรับการสนับสนุนเงินรางวัลจากรัฐบาลงวดละ 15 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 780 ล้านบาทต่อปี (คิดเป็นร้อยละ 6 ของจำนวนเงินซื้อสลากที่สะสมเข้ากองทุนประมาณปีละ 13,000 ล้านบาท) หรือในจำนวนที่มีความเหมาะสมกับปริมาณการออกสลาก และความต้องการของสมาชิกตามเป้าหมาย

วิเคราะห์โครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ

การนำเงินซื้อหวยให้เป็นเงินออมในรูปแบบของการซื้อสลากเพื่อการออม โดยใช้แนวทางในการดำเนินการตามแนวพฤติกรรมกรบิโรคคของประชาชน เป็นการระดมเงินออมเพื่อสะสมไว้เป็นค่าใช้จ่ายในวัยเกษียณแบบไม่ต้องบังคับ เป็นการดำเนินการตามแนวพฤติกรรม (Behavioral) ที่จะจูงใจผู้คนให้ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับตัวเองหรือสังคมมากที่สุด โครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงนโยบายที่รวมเอาลักษณะการขอสินเชื่อของคนไทยมาเป็นแรงจูงใจในการเก็บออม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างทางประชากรที่มีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นที่ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ โดยที่ภาระด้านงบประมาณของรัฐในการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันไดตามอายุในปัจจุบัน คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ได้รับ 600 บาทต่อเดือน อายุ 70-79 ปี ได้รับ 700 บาทต่อเดือน อายุ 80-89 ปี ได้รับ 800 บาทต่อเดือน และอายุตั้งแต่ 90 ปีขึ้นไปได้รับ 1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รัฐต้องจัดสรรงบประมาณเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำนวนมากกว่า 87,600 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 93,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2566 จำนวน 5,400 ล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งจะเป็นภาระด้านงบประมาณจนไม่สามารถหาแหล่งเงินมาจ่ายได้ โครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณจะช่วยรัฐประหยัดงบประมาณที่จะดูแลผู้สูงอายุในอนาคตได้ ถ้าทำให้กองทุนการออมมีเม็ดเงินเพียงพอที่จะจ่ายบำนาญให้กับผู้สูงอายุในยามเกษียณ โดยรัฐบาลต้องจ่ายเงินรางวัลแต่ละงวด ตกลงงวดละ 15 ล้านบาท ออกทุกสัปดาห์ หรือใช้งบประมาณเฉพาะเงินรางวัล 780 ล้านบาทต่อปี แต่จะมีรายได้จากการขายสลากเริ่มต้นประมาณ 5 ล้านใบต่องวด (ต่อสัปดาห์) หรือ 260 ล้านใบต่อปี (รวม 52 งวดต่อปี) ขายในราคาใบละ 50 บาท คิดเป็นเงิน 250 ล้านบาทต่องวด หรือประมาณ 13,000 ล้านบาทต่อปี และเงินค่าซื้อสลากจะถูกเก็บเป็นเงินออมในบัญชีการออมของผู้ซื้อสลาก ถ้าซื้อสลากทุกเดือน 60 ใบต่อเดือนจำนวน 3,000 บาท ตั้งแต่อายุ 15-60 ปี จะมีเงินออมจำนวน 1,620,000 บาท หรือซื้อสลากทุกเดือนเดือนละ 3,000 บาท ตั้งแต่อายุ 20-60 ปี จะมีเงินออมจำนวน 1,440,000 บาท โดยคาดหวังว่าจะทำให้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติที่หันมาซื้อสลากออมทรัพย์นี้จะมีเงินบำนาญจำนวนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในยามที่เป็นผู้สูงอายุ ทั้งนี้ โครงการขายสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณหรือสลากเกษียณนี้จะมีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ

1. โครงการนี้จะมีผู้ที่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ คือ ข้าราชการทุกประเภท ครูที่สอนโรงเรียนเอกชน ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพนักงานบริษัทหรือองค์กรรัฐวิสาหกิจที่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งจะเป็นผู้ที่เสียสิทธิตามโครงการนี้เป็นจำนวนมากไม่สามารถซื้อสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ จะเป็นการตัดโอกาสของประชาชนกลุ่มหนึ่งที่มีศักยภาพในการซื้อสลากการออมเพื่อยามเกษียณซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ก็มีพฤติกรรมการซื้อหวยอย่างสม่ำเสมอ และยังทำให้การส่งเสริมการออมของประเทศไม่เปิดกว้างไปด้วย

2. การตั้งเงินรางวัลสำหรับผู้ถูกรางวัล มีรางวัลที่จำนวน 1 ล้านบาท มีจำนวน 5 รางวัล และรางวัลที่ 2 จำนวน 1,000 บาท มีจำนวน 10,000 รางวัล ซึ่งเป็นจำนวนเงินรางวัลที่อาจไม่สร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกให้เข้ามาซื้อสลากการออกนั้นมากนัก เมื่อเทียบกับการขายหวยในระบบการซื้อหวยของสังคมไทยที่มีการซื้อขายกันจำนวนมากทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายที่เป็นทั้งหวยบนดินและหวยใต้ดิน การที่ให้รางวัลที่น้อยเกินไปจะทำให้ปริมาณการซื้อสลากมีจำนวนน้อยไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น จะต้องต้องมีเงินรางวัลที่สูงและมีกลยุทธ์การตลาดที่จะมาแย่งชิงกลุ่มเป้าหมายให้มีการซื้อสลากได้มากขึ้น

3. กรณีการจ่ายเงินคืนให้สมาชิกผู้ซื้อสลากออมทรัพย์ที่สะสมมาทั้งหมดตอนอายุครบ 60 ปี เช่น กรณีที่สมาชิกมีเงินค่าซื้อสลากที่ถูกเก็บเป็นเงินออมในบัญชีการออมของผู้ซื้อสลาก ถ้าซื้อสลากทุกเดือน 60 ใบต่อเดือน จำนวน 3,000 บาท ตั้งแต่อายุ 15-60 ปี จะมีเงินออมสะสมจำนวน 1,620,000 บาท หรือซื้อสลากทุกเดือนเดือนละ 3,000 บาท ตั้งแต่อายุ 20-60 ปี จะมีเงินออมสะสมจำนวน 1,440,000 บาท จำนวนเงินนี้ถ้าจ่ายเป็นจำนวนก้อนเดียวครั้งเดียวทั้งหมดให้กับผู้สูงอายุที่เป็นเจ้าของเงิน ก็จะมีความเป็นไปได้ที่จะถูกนำไปใช้จ่ายจนหมดอย่างรวดเร็ว เพราะผู้สูงอายุส่วนมากเมื่อเกษียณจากการทำงานจะมีภาระทางการเงิน มีหนี้สินคงค้าง ซึ่งจะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนนี้ ทำให้เงินก้อนนี้หมดไปโดยพลัน สุดท้ายก็กลายเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินออมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต้องพึ่งพาเบี้ยผู้สูงอายุที่รัฐจ่ายให้เพื่อการเลี้ยงชีพเหมือนเดิม แต่ถ้ามีการเฉลี่ยจ่ายเป็นเงินบำนาญรายเดือนหลังอายุครบ 60 ปี จำนวน 240 เดือน (ถึงอายุ 80 ปี) หรือจำนวน 300 เดือน (ถึงอายุ 85 ปี) ผู้สูงอายุก็นจะมีบำนาญเลี้ยงชีพประมาณเดือนละ 6,750 บาท (1,620,000/240) หรือ 5,400 บาท (1,620,000/300) ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีเงินได้เป็นรายเดือนเพื่อการเลี้ยงชีพในยามเกษียณไปจนสิ้นชีพ

สรุปและความคิดเห็นของผู้ศึกษา

แนวโน้มของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นการเพิ่มภาระงบประมาณในการสนับสนุนดูแลรายได้เพื่อการเลี้ยงชีพของผู้สูงอายุด้วย โดยกองทุนการออมแห่งชาติกำลังดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อดำเนินการขายสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณที่มีการถูกรางวัลเป็นแรงจูงใจ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มจำหน่ายได้ในช่วงปี 2568 จะเป็นการกระตุ้นและเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนตามกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการออมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณลดภาระทางการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว รวมทั้งสามารถลดการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้ในอนาคต ซึ่งการดำเนินโครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณจะเป็นกลไกที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงานเข้าสู่ระบบการออมเงินมากขึ้นโดยการซื้อหวยเกษียณ เพราะประมาณร้อยละ 70 ของกลุ่มคนวัยทำงานจะมีพฤติกรรมการซื้อทั้งหวยใต้ดินและสลากกินแบ่งอย่างสม่ำเสมอ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการออมเงินเพื่อรองรับการเกษียณ เมื่อประชาชนกลุ่มนี้เกษียณจากการทำงานกลายเป็นผู้สูงอายุก็จะมีเงินนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตได้ แต่การดำเนินโครงการสลากออมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณภายใต้กลุ่มเป้าหมายตามที่กองทุนการออมแห่งชาติกำหนดนั้นยังเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แคบ การที่ดำเนินการให้มีการออมของประชาชนเพื่อให้มีเงินใช้ในยามเกษียณที่มากขึ้นนั้น ควรจะมีการออกแบบโครงสร้างทางเลือก (Choice Architecture) ที่จะจูงใจผู้คนที่ตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับตัวเองตามพฤติกรรมที่เป็นปกติอยู่แล้ว

(Libertarian Paternalism) เป็นการส่งเสริมให้มีเม็ดเงินเข้าสู่ระบบการออมของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการออมในระดับที่เหมาะสมกับการใช้ดำรงชีพของตัวเอง โดยหาวิธีนำเงินส่วนหนึ่งจากพฤติกรรมการใช้จ่ายในการบริโภค นำเข้าบัญชีที่มีไว้เพื่อการออมไว้เป็นค่าใช้จ่ายเลี้ยงชีพในยามที่สูงอายุ ซึ่งการดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามแนวพฤติกรรม เช่น ถ้าบุคคลนั้นชอบสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา การจ่ายเงินเพื่อซื้อบุหรี่หรือสุราควรมีสัดส่วนของเงินออมบวกอยู่ในราคาบุหรี่หรือสุรานั้นด้วย จะถูกแบ่งเป็นเงินออมไว้ส่วนหนึ่งและนำฝากไว้ในบัญชีการออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคต ดังนั้น การดำเนินการเพื่อการออมของประชาชนให้มีเงินออมเพื่อการเกษียณอย่างเพียงพอ กองทุนการออมแห่งชาติจะต้องมีการออกแบบสร้างทางเลือกเพื่อการออมให้มีแนวทางเลือกที่มากขึ้น จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มที่มีศักยภาพในการซื้อสลากการออมเพื่อยามเกษียณสามารถเข้าร่วมโครงการได้ เป็นการส่งเสริมการออมที่จะทำให้กองทุนการออมแห่งชาติสามารถระดมเงินออมได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาเงินทุนหมุนเวียนในระบบการออมของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมของประชาชนในประเทศให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพในยามเกษียณต่อไป

บรรณานุกรม

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะเศรษฐศาสตร์. ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2565). รายงานศูนย์ศึกษาปัญหาการพนันปี 2565. สืบค้น 15 ธันวาคม 2567 จาก https://www.gamblingstudy-th.org/imgadmins/book_file/ebook-2565-cgs-report-2022-optimized.pdf
- พรเพ็ญ วรสิทธา. (2556). โครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนเงินหวยเป็นเงินออมของประชาชนในต่างจังหวัด. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (10 ตุลาคม). เส้นความยากจน (ด้านรายจ่าย) จำแนกเป็นรายภาค และจังหวัด พ.ศ.2555-2566. สืบค้น 22 มกราคม 2568 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (16 กรกฎาคม 2567). แนวทางในการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อรองรับการเกษียณผ่านโครงการสลากสะสมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ. [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 15 ธันวาคม 2567 จาก https://media.thaigov.go.th/uploads/document/66/2024/07/pdf/Doc_20240716171857000000.pdf
- สินาด ตรีวรรณไชย. (25 สิงหาคม 2559). เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม: แนวคิดและการประยุกต์. สืบค้น 20 ธันวาคม 2567 จาก <https://sinadworld.com/เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมกับนโยบายการเมือง-29634eb18a05>